

Domov>Družinske zadeve in dedovanje>Dedovanje>Dedovanje

Dedovanje

Finska

Ta informativni list je bil pripravljen v sodelovanju s Svetom notariatov EU (CNUE).

1 Kako se sestavi razpolaganje za primer smrti (oporoka, skupna oporoka, dedna pogodba)?

Vprašanja v zvezi z dedovanjem ureja zakon o dedovanju (40/1965). Le z oporoko se lahko določi, kaj se zgodi z zapuščino v primeru smrti. Oporoka mora biti sestavljena v pisni obliki in ob hkratni navzočnosti dveh prič. Oporočitelj mora podpisati oporoko, ko je ta sestavljena, ali potrditi svoj prejšnji podpis oporoke. Priči morata potrditi oporoko tako, da jo podpišeta po tem, ko jo je podpisal oporočitelj ali potrdil svoj podpis na njej. V določenih izrednih primerih je lahko zavezujoča tudi ustna oporoka.

Sestaviti je mogoče tudi vzajemno oporoko, ki jo v večini primerov sestavita zakonca, da drug na drugega preneseta premoženjske pravice. Za vzajemne oporoke veljajo enake formalne zahteve kot za druge oporoke. Pravila, ki veljajo za vzajemne oporoke med zakoncema, veljajo tudi za vzajemne oporoke med osebami v registrirani partnerski skupnosti.

2 Ali mora biti razpolaganje overjeno in na kakšen način?

Finski organi ne vodijo registra oporok.

3 Ali je svoboda do razpolaganja za primer smrti omejena (npr. z nujnim deležem)?

Svoboda razpolaganja za primer smrti je omejena v korist pokojnikovih neposrednih potomcev in zakonca. Neposredni potomci in posvojenci ter njihovi potomci so upravičeni do nujnega deleža pokojnikove zapuščine. Nujni delež znaša polovico vrednosti deleža zapuščine, ki bi temu dediču pripadel v skladu z zakonitim dedovanjem.

Zakonec je prav tako zavarovan pred oporoko, ki jo sestavi prvi pokojni zakonec. Preživeli zakonec lahko ohrani nedeljeno zapuščino pokojnega zakonca, če ni drugače določeno na podlagi vloge za delitev zapuščine, ki so jo vložili neposredni potomci, ali v oporoki, ki jo je sestavil pokojnik. Vendar lahko preživeli zakonec vedno zadrži v nedeljeni posesti bivališče, ki sta ga zakonca uporabljala kot skupni dom, ter običajne gospodinjske predmete, razen če ima preživeli zakonec v lasti stanovanjsko nepremičnino, ki je primerna za dom.

4 Kdo in koliko deduje, če razpolaganja za primer smrti ni?

Prvi upravičenci so neposredni potomci, od katerih vsak prejme zapuščino po enakih delih. Če otrok umre, namesto njega dedujejo njegovi potomci, tako da vsaka veja družine prejme enak delež.

Če je bil pokojnik poročen in ni zapustil neposrednih potomcev, njegovo zapuščino deduje preživeli zakonec. Partnerji v registrirani partnerski skupnosti imajo pravico do dedovanja pod enakimi pogoji kot zakonci.

Če pokojnik ni zapustil neposrednih potomcev in ob smrti ni bil poročen, pokojnikov oče in mati prejmeta vsak polovico zapuščine. Če je eden od pokojnikovih staršev že umrl, se njegov delež razdeli med pokojnikove brate in sestre. Če je že umrl sorojenec, namesto njega dedujejo njegovi potomci, tako da vsaka veja družine prejme enak delež. Če ni bratov ali sester oziroma njihovih potomcev, vendar je pokojnik zapustil katerega od staršev, ta prejme celotno zapuščino.

Če pokojnik ni zapustil nobenega od zgoraj navedenih dedičev, celotno zapuščino prejmejo starši pokojnikovega očeta in matere. Če je umrl pokojnikov stari starš po očetovi ali materini strani, se delež zapuščine, ki bi ga prejel ta stari starš, prenese na njegove otroke. Bratrance in sestrične nimajo pravice do dedovanja.

5 Kateri organ je pristojen:

5.1 glede vprašanj dedovanja?

Vprašanja v zvezi z urejanjem zapuščinskih zadev obravnavajo različni organi. Sestaviti je treba popis zapuščine, tj. seznam pokojnikovega premoženja in obveznosti, ter ga v enem mesecu po končanju poslati davčnemu uradu v kraju, kjer je živel pokojnik. Na lokalnem matičnem uradu se lahko zaprosi tudi za overitev seznama oseb v popisu zapuščine, ki imajo delež v zapuščini. Državna zakladnica je osrednji organ za vprašanja, povezana s prenosom premoženja na državo. Za vse zadeve v zvezi z zapuščino je pristojno okrajno sodišče (*käräjäoikeus*) v kraju, kjer je živel pokojnik.

5.2 za sprejem izjave o odpovedi dediščini ali njenem sprejemu?

Dediščina se lahko sprejme z dejanskim sprejemom zadevnega premoženja. Dedič lahko poda tudi posebno izjavo o sprejemu dediščine. Če je zapuščina razdeljena, bi morali izjavo o sprejemu dediščine podati upravičenci. Če zapuščina ni razdeljena, bi morala izjavo podati oseba, ki upravlja zapuščino. Taka izjava se lahko predloži tudi sodišču.

Dediščini se je mogoče tudi odpovedati, vendar mora biti taka izjava sestavljena v pisni obliki. Izjavo o odpovedi dediščini lahko poda vsaka oseba, ki ima delež v pokojnikovi zapuščini, upravitelj zapuščine, pooblaščenec za delitev zapuščine, izvršitelj oporoke ali potomec, ki deduje namesto umrlega dediča. Da bi bila odpoved pravno veljavna v zvezi z morebitno zaplembo, mora dedič bodisi izdati pisno izjavo o odpovedi pokojnikovi zapuščini za namene obveščanja bodisi deponirati izjavo o odpovedi dediščini pri pristojnem lokalnem matičnem uradu, da se lahko ustrezno vpiše v evidenco (člen 81 poglavja 4 zakona o izvršbi).

5.3 za sprejem izjave o odpovedi volilu ali njegovem sprejemu?

Za izjavo o sprejemu volila oblika ni predpisana. Izjava upravičenca, ki jo ta poda dejanskemu upravitelju zapuščine ali pooblaščenca za delitev zapuščine, se šteje kot izjava oporočnega upravičenca na enak način kot začetek izvajanja ustreznih ukrepov v zvezi z zadevnim premoženjem. Za namene obveščanja dedičev zadostuje navedba, da upravičenec želi uveljaviti svoje pravice na podlagi zadevne oporoke.

Izjava o odpovedi volilu mora biti v pisni obliki. Da bi bila taka odpoved pravno veljavna v zvezi z morebitno zaplembo, mora volilojemnik bodisi izdati pisno izjavo o odpovedi pokojnikovi zapuščini za namene obveščanja bodisi deponirati izjavo o odpovedi pri pristojnem lokalnem matičnem uradu, da se lahko ustrezno vpiše v evidenco (člen 81 poglavja 4 zakona o izvršbi).

5.4 za sprejem izjave o odpovedi nujnega deleža ali njegovem sprejemu?

Dedič mora v šestih mesecih od dneva, ko je bil obveščen o oporoki, od upravičenca prek vročevalca ali na drug preverljiv način zahtevati svoj nujni delež. Zahtevek za nujni delež se lahko v zgoraj določenem roku tudi objavi v uradnem listu, če ni bil vročen upravičencu, ker bi se lahko domnevalo, da se je ta izogibal posredovanju informacij o zahtevku, ali če njegov naslov ni znan.

6 Kratak opis postopka za ureditev dedovanja v nacionalnem pravu, vključno z likvidacijo zapuščine in delitvijo premoženja (to vključuje informacijo, ali postopek dedovanja začne sodišče ali drugi pristojni organ na lastno pobudo).

Na Finskem organi ne uvedejo postopkov v zvezi z zapuščinskimi zadevami na lastno pobudo. Po smrti se najprej pripravi dokumentacija o pokojnikovi zapuščini, vključno s popisom zapuščine. Popis zapuščine je dokument, v katerem se pojasni status pokojnikove zapuščine; drugače rečeno, to je seznam pokojnikovega premoženja in obveznosti. V popisu zapuščine se navedejo osebe, ki imajo delež v pokojnikovi zapuščini, premoženje in obveznosti preživelega zakonca ter skupno premoženje in obveznosti obeh zakoncev. Dokumentacijo o zapuščini je treba sestaviti v treh mesecih od dneva smrti, vendar lahko davčni urad podaljša rok, če so za to posebni razlogi.

Za pripravo dokumentacije o zapuščini je odgovorna oseba, ki ima delež v zapuščini in je odgovorna za upravljanje premoženja iz zapuščine, ali upravitelj zapuščine ali izvršitelj. Zadevna oseba mora izbrati dva skrbnika, da sestavita dokumentacijo o zapuščini. Popisu zapuščine je treba priložiti pokojnikovo družinsko drevo. Na Finskem se evidenca prebivalstva vodi v cerkvenih in javnih matičnih registrih, uradni izpiski iz teh registrov pa se lahko zahtevajo pri lokalnem matičnem uradu ali cerkveni skupnosti, pri kateri je bil pokojnik registriran. Popis zapuščine je treba v enem mesecu po pripravi dokumentacije o zapuščini poslati finski davčni upravi (*Verohallinto*).

Ko oporočitelj umre, mora oporočni upravičenec oporoko skupaj z verodostojno kopijo oporoke prek vročevalca ali na drug preverljiv način posredovati dedičem v informativne namene. Če želi dedič izpodbijati oporoko, mora vložiti pritožbo v šestih mesecih od dneva, ko je bil obveščen o njej.

Zapuščina se lahko začne deliti šele, ko je bila opravljena njena likvidacija. Likvidacija zapuščine vključuje določitev zneska premoženja iz zapuščine, izpolnitev obveznosti pokojnika in njegove zapuščine v zvezi z morebitnimi dolgi ter uveljavitev pravic morebitnih posebnih vililojemnikov. Za namene likvidacije zapuščine je premoženje iz zapuščine v skupnem lastništvu oseb, ki imajo delež v zapuščini, razen če so bile določene posebne določbe glede upravljanja zapuščine. Namesto takega skupnega upravljanja lahko osebe, ki imajo delež v zapuščini, zaprosijo sodišče, naj imenuje upravitelja pokojnikove zapuščine. Ko se zapuščina izroči v upraviteljevo oskrbo, preneha zgoraj navedeno skupno upravljanje in osebe, ki imajo delež v zapuščini, ne morejo več odločati o vprašanih, povezanih s pokojnikovo zapuščino. Dolžnost upravitelja zapuščine je izvesti vse ukrepe, potrebne za likvidacijo zapuščine. Ko je ta opravljena, mora upravitelj zapuščine o tem obvestiti osebe, ki imajo delež v zapuščini, in pripraviti izjavo o upravljanju zapuščine.

Po opravljeni likvidaciji zapuščine ima vsaka oseba, ki ima delež v zapuščini, pravico zahtevati delitev. Če je bil pokojnik poročen ali v registrirani partnerski skupnosti, je treba premoženje razdeliti, preden se dodeli dedičem. Osebe, ki imajo delež v zapuščini, se lahko dogovorijo o načinu razdelitve zapuščine. Sestaviti je treba listino o razdelitvi zapuščine. Podpisati jo morajo osebe, ki imajo delež v zapuščini, njeno resničnost in točnost pa morata potrditi dve nepristranski priči.

Pooblaščenec za delitev zapuščine lahko tudi zaprosi sodišče, naj izda odločbo o razdelitvi zapuščine. To je običajno potrebno, ko se osebe, ki imajo delež v zapuščini, ne morejo dogovoriti o razdelitvi zapuščine. Če ni določeno drugače, je pooblaščenec za delitev zapuščine upravitelj zapuščine ali izvršitelj, če nima deleža v zapuščini in ga osebe, ki imajo delež v zapuščini, zaprosijo, naj razdeli zapuščino, drug pooblaščenec za delitev zapuščine pa ni bil določen. Pooblaščenec za delitev zapuščine mora določiti čas in kraj delitve zapuščine ter na preverljiv način povabiti osebe, ki imajo delež v zapuščini, naj se udeležijo delitve. Pooblaščenec za delitev zapuščine si mora prizadevati zagotoviti, da se osebe, ki imajo delež v zapuščini, strinjajo z razdelitvijo zapuščine. Če je tak dogovor dosežen, je treba zapuščino razdeliti skladno z njim. Če takega dogovora ni, mora pooblaščenec za delitev zapuščine zapuščino razdeliti tako, da vsaka oseba, ki ima delež v zapuščini, prejme del celotnega premoženja. Če premoženja ni mogoče razdeliti drugače, lahko sodišče na zahtevo pooblaščenca za delitev zapuščine odredi, naj ta proda nekatere predmete iz premoženja ali po potrebi celotno premoženje iz zapuščine. Pooblaščenec za delitev zapuščine pripravi in podpiše poročilo o razdelitvi zapuščine. Vsaka oseba, ki ima delež v zapuščini, lahko izpodbija razdelitev, ki jo je opravil pooblaščenec za delitev zapuščine, tako da v šestih mesecih od razdelitve vloži pritožbo zoper druge osebe, ki imajo delež v zapuščini.

7 Kako in kdaj postane posameznik dedič ali vililojemnik?

Posameznik je dedno sposoben, če je s pokojnikom v sorodstvenem, zakonskem ali posvojiteljskem razmerju, kot to določa zakon. Upravičenec je lahko fizična ali pravna oseba.

Dedič ali upravičenec je lahko samo posameznik, ki je bil ob pokojnikovi oziroma oporočiteljevi smrti živ. Izjema je otrok, ki je bil spočet pred pokojnikovo smrtjo in se je po njegovi smrti rodil živ.

Dedič ali upravičenec, ki želi uveljaviti svoje pravice, mora sprejeti dediščino ali predložiti svoj zahtevek osebi(-am), ki je (so) sprejela(-e) dediščino. Če dediščina ni bila razdeljena, je treba predložiti zahtevek osebi, ki upravlja zapuščino. Zahtevek se lahko predloži tudi sodišču. Dedič ali upravičenec mora skrbeti za dediščino ali vililo, ki ga je prejel, če je bodisi sam bodisi z drugo osebo prevzel skrb za zapuščino, sodeloval pri pripravi dokumentacije o zapuščini ali razdelitvi zapuščine ali izvedel druge ukrepe v zvezi z zadevnim premoženjem.

8 So dediči odgovorni za dolge pokojnika, in če je tako, pod katerimi pogoji?

Oseba, ki ima delež v pokojnikovi zapuščini, ni osebno odgovorna za pokojnikove dolge. Oseba, ki ima delež v pokojnikovi zapuščini in mora pripraviti dokumentacijo o zapuščini, je osebno odgovorna za pokojnikove dolge le, če dokumentacije o zapuščini ne predloži v roku.

Pokojnikovi dolgi in dolgi, ki izhajajo iz njegove zapuščine, se poravnajo iz premoženja iz zapuščine. Osebe, ki imajo delež v pokojnikovi zapuščini, so osebno odgovorne za vse dolge ali obveznosti, ki so jih vključile v zapuščino.

9 kateri dokumenti in/ali informacije so običajno potrebni za vpis nepremičnine?

Dokumenti, potrebni za vpis nepremičnine, se razlikujejo glede na to, ali je bila zadevna nepremičnina pridobljena na podlagi zakonitega dedovanja ali oporočnega dedovanja. Kadar se vloži vloga za potrditev vpisa v zemljiško knjigo na podlagi zakonitega dedovanja, je treba vlogi priložiti popis zapuščine, poročilo o razdelitvi zapuščine, pokojnikovo družinsko drevo, vse zapise o delitvi zapuščine in vse dokumente v zvezi s prenosom podedovanega premoženja. Vložnik mora dokazati tudi, da je imela razdelitev zapuščine pravni učinek, tako da vlogi priloži bodisi dokument o sprejemu, ki so ga podpisale vse osebe, ki imajo delež v pokojnikovi zapuščini, bodisi potrdilo o pravnomočnosti, ki ga izda pristojno sodišče v kraju, kjer je pokojnik živel.

Kadar se vloži vloga za potrditev vpisa v zemljiško knjigo na podlagi oporočnega dedovanja, je treba vlogi priložiti popis zapuščine, pokojnikovo družinsko drevo, izvornik oporoke, potrdilo o pravni veljavnosti oporoke in dokazilo, da so bili vsi dediči obveščeni o oporoki. Če mora lokalni matični urad potrditi resničnost in točnost seznama oseb, ki imajo delež v zapuščini, družinskega drevesa ni treba priložiti.

9.1 Je imenovanje upravitelja obvezno ali obvezno na zahtevo? Kaj je treba storiti, če je obvezno ali obvezno na zahtevo?

Imenovanje upravitelja zapuščine ni obvezno. Če se pri sodišču vloži vloga za imenovanje upravitelja zapuščine, mora sodišče imenovati upravitelja zapuščine, da ta skrbi za upravljanje zapuščine. Vlogo lahko vloži vsaka oseba, ki ima delež v pokojnikovi zapuščini, ali izvršitelj oporoke ali oporočni upravičenec. Premoženje iz zapuščine se lahko izroči v upravljanje upravitelju zapuščine tudi na podlagi vloge, ki jo vloži upnik, ki ima terjatve do zapuščine ali pokojnika, ali oseba, odgovorna za pokojnikove dolge.

9.2 Kdo lahko izvrši pokojnikovo razpolaganje za primer smrti in/ali upravlja s premoženjem?

Osebe, ki imajo delež v pokojnikovi zapuščini, skupaj upravljajo premoženje iz zapuščine, razen če so bile določene posebne določbe glede upravljanja zapuščine. Osebe, ki imajo delež v pokojnikovi zapuščini, se lahko dogovorijo tudi o skupnem upravljanju zapuščine in o tem, da se do nadaljnjega obvestila ali do določenega roka zapuščina ne deli.

Pokojnikova zapuščina se lahko izroči v upravljanje upravitelju zapuščine na podlagi sodne odločbe. V tem primeru preneha zgoraj navedeno skupno upravljanje in osebe, ki imajo delež v zapuščini, ne morejo več odločati o vprašanih, povezanih s pokojnikovo zapuščino, tudi če so take odločitve soglasne. Pokojnik lahko v oporoki imenuje določeno osebo, ki upravlja zapuščino kot izvršitelj. Njegova naloga je zagotoviti, da se opravi likvidacija zapuščine in izvrši oporoka. V takih primerih je izvršitelj odgovoren za naloge, za katere bi bile sicer odgovorne osebe, ki imajo delež v zapuščini, ali upravitelj zapuščine. Imenovanje izvršitelja ne preprečuje imenovanja upravitelja zapuščine. Če je izvršitelj imenovan v oporoki, se imenuje tudi za upravitelja zapuščine, razen če temu nasprotuje utemeljen razlog.

9.3 Katera pooblastila ima upravitelj?

Skupno upravljanje pokojnikove zapuščine je soglasna oblika upravljanja, za katero obstajajo izjeme le v nekaterih posebnih primerih. V primeru skupnega upravljanja pokojnikove zapuščine osebe, ki imajo delež v zapuščini, predstavljajo zapuščino v odnosih s tretjimi osebami ter lahko vlagajo tožbe in so tožene v zadevah, povezanih z zapuščino. Vendar se lahko ukrep, ki ga ni mogoče odložiti, izvede tudi, če ni mogoče pridobiti soglasja vseh oseb, ki imajo delež v zapuščini. Osebe, ki imajo delež v zapuščini, lahko tudi pooblastijo posameznika, da skrbi za zapuščino.

Kadar upravitelja zapuščine imenuje sodišče, mu izda potrdilo o imenovanju, v katerem je navedena zapuščina, s katero je povezano imenovanje. Pooblastila upravitelja zapuščine obsegajo le zapuščino, za katero ga je sodišče imenovalo. Po izročitvi pokojnikove zapuščine v upravljanje upravitelju zapuščine ta predstavlja zapuščino v odnosih s tretjimi osebami ter lahko vlaga tožbe in je tožen v zadevah, povezanih z zapuščino. Naloga upravitelja zapuščine je izvesti vse ukrepe, potrebne za likvidacijo zapuščine. Upravitelj zapuščine mora vprašati za mnenje osebe, ki imajo delež v pokojnikovi zapuščini, v zvezi z zadevami, ki so pomembne za eno ali več takih oseb. Vendar celo v takih primerih soglasje oseb, ki imajo delež v zapuščini, ni nujni pogoj za ukrepanje upravitelja zapuščine.

Obseg izvršiteljevih pooblastil med postopkom likvidacije je odvisen od oporoke. Če v njej ni določeno drugače, ima izvršitelj enaka pooblastila kot upravitelj zapuščine.

10 Kateri dokumenti, ki dokazujejo status in pravice upravičencev, se običajno izdajajo po nacionalnem pravu med postopkom dedovanja ali ob koncu postopka? Ali imajo dokazno moč?

Popis zapuščine in poročilo o razdelitvi zapuščine sta dokumenta, ki ju je treba pripraviti med zapuščinskim postopkom in ki dokazujeta status voliljojemnika ali upravičenca.

V popisu zapuščine morajo biti navedeni osebe, ki imajo delež v pokojnikovi zapuščini, pokojnikovo premoženje in obveznosti, upravičenci ter preživeli zakonec (če nima deleža v zapuščini).

Poročilo o razdelitvi zapuščine je podlaga za razdelitev zapuščine. Ni pa izvršljiv dokument v smislu, da ga je mogoče uporabiti kot podlago za zaplombo ali kot instrument za prenos upravljanja. Za vsak izvršilni ukrep je potrebna posebna pravnomočna sodna odločba.

Na Finskem uradne dokazne moči dokumentov ne priznavajo.

Zadnja posodobitev: 02/03/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.